

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Cătălina Popa • Onorica Tofan • Aurelia Stancu
• Mihaela Bahrim • Elena Gorovei • Mirela Dragomir

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

clasa a VIII-a

Cuprins

Imnul național al României.....	3	Recapitulare inițială.....	7
---------------------------------	---	----------------------------	---

UNITATEA

1

1.1	Care îmi sunt rădăcinile?	12
1.2	Context.....	12
2.1	Textul epic în versuri.....	12
2.2	Acțiune. Timp. Spațiu.....	15
2.4		
3.1	Instanțe narative. Naratorul. Personajele.....	17
3.2	Semnificațiile textului.....	20
3.4	----- Investigație	20
4.1	Textul epic în versuri. Aprofundare.....	22
4.2	Interpretarea limbajului figurat. Hiperbola.	
4.3		
4.4	Aliterația.....	24
4.5	Modele comportamentale în literatura	
5.1	universală.....	26
	Textul argumentativ. Actualizare.....	28
	Categorii semantice. Actualizare.....	32
	Derivarea. Compunerea. Actualizarea	
	cunoștințelor.....	35
	Conversiunea. Familia lexicală. Câmpul lexical... 39	
	Împrumuturile lexicale.....	41
	----- Investigație	41
	Variații de registru. Jargonul, argoul. Limbaj	
	colocvial, limbaj cultivat. Familiarizare.....	42
	Etapele scrierii. Tipare textuale de structurare	
	a ideilor: comparație, analogie, pro-contra,	
	ordinea argumentelor în textul argumentativ... 45	
	Elementele specifice argumentării: teză, ipoteză,	
	argument/ justificare, exemplu/ probă.....	47
	Argumentare și persuasiune.....	48
	Fonetica.....	50
	----- Recapitulare	52
	----- Evaluare	56

UNITATEA

2

1.1	Cine sunt eu?	58
1.4	Context.....	58
1.5	Textul epic în proză.....	59
2.3	Textul epic în proză. Îmbinarea tiparelor	
2.4	textuale.....	64
3.2	Personajul. Mijloace de caracterizare.....	66
3.4	Semnificațiile textului.....	68
4.1	Caracterizare de personaj. Actualizare.....	70
4.3	Modalități de exprimare a preferințelor și	
4.4	a opiniilor. Recenzia.....	73
4.5		
5.1	Literatura, punte între culturi: impresii	
5.2	și reflecții.....	75
	----- Proiect tematic	76
	Strategii de concepere și de comprehensiune	
	a textului oral.....	78
	Construcțiile active. Construcțiile pasive	
	cu verbul <i>a fi</i>	80
	Predicatul. Actualizare.....	82
	Construcțiile cu pronume reflexive.....	83
	Construcțiile impersonale.....	85
	Subiectul. Actualizare.....	86
	Construcțiile incidente.....	88
	Fraza. Coordonarea. Enunțurile eliptice.....	90
	Fraza. Subordonarea.....	92
	----- Recapitulare	94
	----- Evaluare	97

UNITATEA

3

1.2	Cum văd lumea?	100
1.3	Context.....	100
1.5	Textul dramatic.....	100
2.1	Textul dramatic. Structuri textuale (I).....	107
2.4	Textul dramatic. Structuri textuale (II).....	110
3.1	Personajul dramatic. Limbaj.....	112
3.2	Semnificațiile textului.....	115
3.3	----- Investigație	113
3.4	Relații culturale constructive. Noi și ceilalți....	116
4.1	----- Investigație	117
4.2	Modalități de prezentare a preferințelor și	
4.3	a opiniilor. Cronica de spectacol.....	118
4.4		
4.5	Structuri textuale: secvențe de tip dialogat,	
5.1	narativ, explicativ. Interviu. Actualizare.....	120
5.2	----- Investigație	122
	Etapele scrierii. Integrarea sugestiilor într-o nouă	
	formă a textului.....	123
	Comportamente nonverbale și paraverbale	
	cu efect persuasiv.....	125
	Atributul. Apoziția. Norme de punctuație.....	127
	Atributiva.....	131
	Complementul direct. Actualizare.....	133
	Completiva directă.....	134
	Complementul indirect. Actualizare.....	135
	Completiva indirectă.....	136
	Complementul prepozițional. Actualizare.....	138
	Completiva prepozițională.....	139
	----- Recapitulare	142
	----- Evaluare	146

Context

1 Acesta este un ghid de anticipație, pe care îl vei completa la începutul și la finalul activității de lectură.

a) Citește enunțurile de mai jos și completează rubrica *Înainte de lectură* pentru fiecare dintre acestea, într-un tabel asemănător.

Înainte de lectură			Enunțuri	După lectură	
Acord	Dezacord	Indecis		Acord	Dezacord
			1. <i>Oamenii sunt păsări cu aripile crescute înăuntru.</i> (Nichita Stănescu)		
			2. <i>Nu recunosc alt semn al superiorității decât bunătatea.</i> (Ludwig van Beethoven)		
			3. <i>Folclorul încă trăiește, dar în alte forme.</i> (Constantin Eretescu)		
			4. <i>Viața începe acolo unde frica se termină.</i> (Osho)		
			5. <i>Moartea este dispariția totală a individului, întoarcerea sa în tăcerea din care a venit.</i> (Arthur Schopenhauer)		

b) **Lucrați în perechi.** Analizează răspunsurile împreună cu colegul de bancă, reformulând propria variantă, dacă este cazul.

c) Prezintă tuturor colegilor opțiunea proprie. Justifică răspunsul, valorificând experiența culturală, respectiv pe cea personală.

2 Formulează o întrebare la care vrei să primești răspuns pe parcursul acestei unități de învățare.

Textul epic în versuri

Descoperă orizontul textului!

1 Privește imaginea alăturată. Scrie un text de patru-cinci enunțuri, inspirat de imagine, care să conțină răspunsuri pentru fiecare dintre întrebările: *cine?*, *ce?*, *unde?*, *când?*, *cum?*, *de ce?*

Explorează lumea textului!

2 Citește, cu atenție, textul următor:

Miorița

Baladă populară culeasă din Soveja, Județul Vrancea

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale
Trei turme de miei,
Cu trei ciobănei.

Unu-i moldovan,
Unu-i ungurean
Și unu-i vrâncean.
Iar cel ungurean
Și cu cel vrâncean,
Mări, se vorbiră,

Ei se sfătuiră
Pe l-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel moldovan,
Că-i mai ortoman
Ș-are oi mai multe,

Mândre și cornute
Și cai învățați
Și câni mai bărbați.
Dar cea mioriță,
Cu lână plăviță,
De trei zile-ncoace

Gura nu-i mai tace, Iarba nu-i mai place. — Mioriță laie, Laie, bucălaie, De trei zile-ncoace Gura nu-ți mai tace! Ori iarba nu-ți place, Ori ești bolnăvioară, Drăguță mioară? — Drăguțele bace, Dă-ți oile-ncoace, La negru zăvoi, Că-i iarbă de noi Și umbră de voi. Stăpâne, stăpâne, Îți cheamă ș-un câine, Cel mai bărbătesc Și cel mai frățesc, Că l-apus de soare Vreau să mi te-omoare Baciul unguean Și cu cel vrâncean! — Oiță bârsană, De ești năzdrăvană Și de-a fi să mor	În câmp de mohor, Să spui lui vrâncean Și lui unguean Ca să mă îngroape Aice, pe-aproape, În strunga de oi, Să fiu tot cu voi; În dosul stâniei, Să-mi aud câinii. Aste să le spui, Iar la cap să-mi pui Fluieraș de fag, Mult zice cu drag; Fluieraș de os, Mult zice duios; Fluieraș de soc, Mult zice cu foc! Vântul, când a bate, Prin ele-a răzbate Ș-oile s-or strânge, Pe mine m-or plânge! Cu lacrimi de sânge! Iar tu de omor Să nu le spui lor. Să le spui curat	Că m-am însurat C-o mândră crăiasă, A lumii mireasă; Că la nunta mea A căzut o stea; Soarele și luna Mi-au ținut cununa. Brazi și pălținași I-am avut nuntași, Preoți, munții mari, Păsări, lăutari, Păsărele mii, Și stele făclii! Iar dacă-i zări, Dacă-i întâlni Măicuță bătrână, Cu brăul de lână, Din ochi lăcrimând, Pe câmp alergând, De toți întrebând Și la toți zicând „Cine-a cunoscut Cine mi-a văzut Mândru ciobănel, Tras printr-un inel?	Fețișoara lui, Spuma laptelui; Mustăcioara lui, Spicul grâului; Perișorul lui, Pana corbului; Ochișorii lui, Mura câmpului?“ Tu, mioara mea, Să te-nduri de ea Și-i spune curat Că m-am însurat C-o fată de crai, Pe-o gură de rai, Iar la cea măicuță Să nu spui, drăguță, Că la nunta mea A căzut o stea, C-am avut nuntași Brazi și pălținași, Preoți, munții mari, Păsări, lăutari, Păsărele mii, Și stele făclii!
---	--	---	---

Balada *Miorița* aparține folclorului literar.

Folclorul reprezintă înțelepciunea poporului manifestată în literatură, muzică, dans, teatru popular, obiceiuri, tradiții, ritualuri. Cuprinde totalitatea operelor orale, create și însușite de popor, cu o largă circulație în rândul maselor. Fiecare text popular are caracter:

1. **oral** – textul creat se transmite prin viu grai, de la o generație la alta, de către rapsozi;
2. **anonim** – transmisă oral, opera literară folclorică pierde individualitatea autorului popular;
3. **colectiv** – textul este produsul artistic al unei conștiințe colective, fiecare interpret își lasă amprenta asupra mesajului;
4. **tradițional** – poezia are versuri scurte de 5-6/ 7-8 silabe, rimă împerecheată sau monorimă, ritm trohaic, alert și dinamic;
5. **sinctetic** – opera folclorică este reprezentată prin îmbinarea mai multor arte. De exemplu, poezia populară (doina, balada) se cântă, colindele se cântă și sunt însoțite de reprezentări teatrale (*Paparudele, Vișlaimul*).

Balada populară este o specie epică specifică literaturii românești, în care se relatează o acțiune eroică sau fapte neobișnuite din trecut, în care intervin uneori elemente fabuloase.

3 Selectează, dintre cuvintele următoare, pe cel care numește starea pe care ți-a provocat-o lectura textului. Motivează-ți oral, alegerea.

bucurie/ tristețe/ fascinație/ compasiune/ furie/ nostalgie/ melancolie

4 Observă textul citit, apoi precizează modalitatea de organizare strofică a acestuia.

Important

Textul epic poate fi scris în proză sau în versuri.

Versul, elementul de bază al unei poezii, este alcătuit dintr-un grup de cuvinte ordonate într-un rând după anumite reguli: rimă, ritm, măsură.

Măsura reprezintă numărul de silabe dintr-un vers. În poezia modernă, măsura versurilor poate varia foarte mult. Atunci, măsura versurilor este variabilă.

Strofa este alcătuită dintr-unul sau mai multe versuri, numite arhaic *stih*. În funcție de numărul de strofe, acestea sunt monostih (un singur vers), distih (două versuri), terțină (trei versuri), catren (patru versuri), cvinarie (cinci versuri), sextină (șase versuri), septimă (șapte versuri), octavă (opt versuri).

În poezia modernă, strofele pot fi inegale sau textul poate fi astrofic (discurs continuu, fără strofe). Versurile care respectă regulile de ritm și măsură, dar nu au rimă se numesc **versuri albe**. Versurile în care ritmul este variabil, măsura inegală, rima lipsește se numesc **versuri libere**.

Exersează!

5 Desparte în silabe primele șase versuri ale poeziei, apoi precizează măsura versurilor baladei.

6 Transcrie litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul citit.

6.1. Victima complotului este ciobanul:

- a) ungiurean;   b) vrâncean;   c) moldovean;   d) muntean.

6.2. Cei trei ciobani se află cu turmele:

- a) într-o zonă de munte;   b) pe o câmpie;   c) într-un sat;   d) la o stână.

6.3. Presupusul atac va avea loc:

- a) în zori;   b) la amiază;   c) la apusul soarelui;   d) la miezul nopții.

6.4. Ciobănașul moldovean dorește să i se pună la cap:

- a) o coroană de flori;   b) ciomagul pe care îl poartă mereu;   c) o stea;   d) fluierul.

6.5. În textul dat, rima este:

- a) împerecheată;   b) îmbrățișată;   c) încrucișată;   d) monorimă.

7 Stabilește valoarea de adevăr a afirmațiilor de mai jos, transcriind enunțurile adevărate.

- a) Miorița își avertizează stăpânul de complot.
b) Ciobanul își dorește să fie înmormântat în satul natal.
c) Oile îl vor plânge pe stăpânul lor cu lacrimi de sânge.
d) Brazilii și paltinii vor participa la nuntă în calitate de nuntași.
e) Mama ciobanului nu trebuie să știe că la nunta lui a căzut o stea.

8 Enunțul următor reprezintă o idee principală formulată de un elev, valorificând textul dat. Rescrie-l, corectând greșelile de orice natură!

Coborînd cu turmele în jos, doi dintre ciobani vor săl omoare pe cel deal treilea, crezând că le este mai superior.

9 Formulează alte patru idei principale corespunzătoare textului.

10 Redactează, în maximum 80 de cuvinte, rezumatul textului.

Experimentează dincolo de text!

11 Recitește textul scris de tine la începutul orei, compară-l cu textul *Miorița*, apoi prezintă în fața clasei două asemănări și două deosebiri.

12 Citește alte două texte epice în versuri. Notează, pe caiet, trei elemente comune.

Citește și...

- *Țăranul și oaia* de Alecu Donici
- *Lupul și mielul* de La Fontaine
- *Fata-n grădina de aur* de Mihai Eminescu
- *** *Monastirea Argeșului*
- *** *Toma Alimoș*
- *** *Greuceanu*

- 7 a) Selectează din textul dat două cuvinte care aparțin câmpului lexical *al timpului*.
 b) Menționează, într-un enunț, perioada anului când începe acțiunea și momentul zilei când ciobanii și-au propus omorul.
- 8 a) Analizează sensurile oferite de *Dicționarul Explicativ al Limbii Române* ale cuvintelor *transhumanță* și *apus*, apoi transcrie sensul potrivit contextului.
 b) Explică, în minimum 30 de cuvinte, semnificația momentului în care se desfășoară conflictul.

II. Acțiune. Momente ale subiectului. Tehnici narative

- 9 Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează, pe caiet, doar literele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

- a) Pentru a-și proteja oile de suferință, acestea trebuie să știe că stăpânul s-a căsătorit cu o crăiasă.
 b) Ciobanul ungurean și cel vrâncean vor să îl omoare pe cel moldovean.
 c) La nunta tinerilor participă toată natura, dar cade o stea.
 d) Ciobanul moldovean observă schimbarea comportamentului mioriței sale.
 e) Dacă va fi căutat de maica sa, aceasta nu trebuie să știe că la nunta împărătească a căzut o stea.
 f) În cazul morții, tânărul cioban își dorește să fie înmormântat în spatele stâniei.
 g) Mioara năzdrăvană află de complotul celor doi ciobani.
 h) Trei turme de oi coboară împreună cu ciobanii lor de pe munte.
 i) Oaia bărsană își cheamă stăpânul în zăvoi pentru a fi în siguranță.
- 10 Precizează tehnica/ tehnicile narative utilizate, redând printr-o schemă răspunsul dat.

- 11 Asociază fiecărui moment al subiectului ideile potrivite dintre cele de la exercițiul 9.

Expozițiunea	Intriga	Desfășurarea acțiunii	Punctul culminant	Deznodământul

Important

Textul epic prezintă o succesiune de evenimente ordonate logic, fixate în timp și spațiu, la care participă personaje și sunt povestite de un narator. Acțiunea se desfășoară gradual, organizându-se pe momentele subiectului. Într-un text epic, etapele acțiunii specifice unei narațiuni alcătuiesc **firul narativ**. Există texte în care autorul alege să prezinte numai o parte a acestor etape sau să schimbe ordinea lor. De exemplu, textul începe cu intriga sau nu are deznodământ.

Exersează!

- 12 Scrie, pe caiet, firul narativ al baladei „Miorița”.
- 13 Menționează tiparul textual identificat în punctul culminant, susținând afirmația cu o secvență din textul dat.

14 Lucrați în echipe. Masa rotundă!

14.1. Constituirea grupelor. Formați grupe de câte patru participanți. Alegeți un simbol reprezentativ pentru grupa voastră. Fiecare grupă se va așeza la o masă, va avea o foaie și un creion.

14.2. Desfășurarea activității pe grupe. Rezolvați sarcina următoare, analizând împreună variantele de răspuns. Fiecare dintre voi va scrie pe foaie răspunsul propriu, transferând foaia și creionul de la unul la altul într-o ordine stabilită anterior.

Transcrie litera corespunzătoare răspunsului pe care îl consideri corect, justificând alegerea în unu-două enunțuri.

În acest text, deznodământul lipsește, deoarece:

- a) textul este popular și, în timp, s-a pierdut finalul.
 b) importantă este atitudinea personajului în situația dată.
 c) textul transmis oral din generație în generație este doar o parte a unui text mai mare.

14.3. Analiza răspunsurilor. Transferați foile cu variantele de răspuns de la o grupă la cealaltă, completând soluțiile colegilor cu propunerile voastre.

14.4. Prezentarea rezultatelor. Prezentați în fața clasei produsul obținut. Notați, pe caiete, ideile noi sau diferite pe care le identificați în discursurile colegilor voștri.

15 Crezi că în opera populară *Miorița* cadrul spațio-temporal are valoare simbolică? Justifică-ți, în 50-100 de cuvinte, răspunsul la întrebarea dată, valorificând textul dat.

Folosește-ți creativitatea!

16 Redactează un text narativ care să constituie deznodământul acțiunii prezentate. Poți alege un final optimist/ pesimist/ un final deschis/ un final moralizator.

Portofoliu

17 Asociază textul dat cu un alt text studiat sau citit de tine ca lectură suplimentară, valorificând cadrul spațio-temporal asemănător.

Reflectează!

18 Ai primit răspuns la vreuna dintre întrebările pe care le aveai?

Formulează câte un răspuns pentru fiecare dintre următoarele întrebări: *Ce am exersat?/ Ce am învățat nou?/ Ce m-a pus pe gânduri?*

Instanțe narrative. Naratorul. Personaje

Amintește-ți!

1 Asociază fiecare fragment cu instanța comunicării care o transmite.

a) *Mergea acum încet, cu nasul în pământ, trezind sub picioare un foșnet singuratic prin frunzele uscate. Începea să-i fie lehamite de viața de pe pământ; îl bătea gândul să lase toate baltă și să se-ntoarcă-n rai, de unde a venit.* (George Topîrceanu, *Minunile Sfântului Sisoe*)

b) *Trenul sosi. Urcându-mă în el cu grabă să nu se pună în mișcare și să-l pierd, cu geamantanul meu de lemn vopsit în negru, în mână, uitai de tata, când îl auzii că mă strigă.* (Marin Preda, *Viața ca o pradă*)

c) — *Ce-i cu voi? De ce nu bateți la ușă?*

— *Am venit cu bunica [...]* (Fănuș Neagu, *Acasă*)

A. Narator subiectiv, relatează întâmplările din perspectiva sa la persoana I, singular;

B. Narator obiectiv, povestește la persoana a III-a întâmplări la care nu a participat;

C. Personaj, creație a autorului;

D. Autorul, persoana reală care a creat textul.

Descoperă!

2 a) Recitește balada *Miorița*, transcriind verbe și pronume corespunzătoare relatării naratorului.

b) Analizează persoana și numărul fiecărui cuvânt scris pe caiet, apoi precizează tipul de narator identificat.

Important

Subiectivitatea discursului narativ este marcată nu numai de formele verbale și pronominale la persoanele I și a II-a, ci și de exclamații, interogații, adjective și adverbe la gradul de comparație superlativ, diminutive, puncte de suspensie care sugerează pauze afective.

Personajul literar reprezintă o instanță narativă prin intermediul căreia scriitorul își exprimă în mod indirect ideile, concepțiile în opera literară (epică sau dramatică). Clasificarea personajelor literare în orice operă literară se face după diverse criterii:

- după importanța personajelor din operă: **principale** – prezente în toate etapele acțiunii, centrul de interes al cititorului; **secundare** – definite prin relația pe care o au cu protagonistul; **episodice** – memorabile pentru un singur episod al textului; **figurante** – simple elemente ale cadrului; **absente** – aduse în prezentul narativ prin memorări.

- din punct de vedere etic: **pozitive** – reprezentative pentru valorile morale umane și **negative**;

- după raportarea la realitate: **verosimile** – care pot exista în realitate; **fabuloase** – mai presus de forțele și legile naturii; **istorice** – inspirate din adevărul istoric și **simbolice** – eroi investiți cu puternice semnificații morale și psihologice.

3 Completează răspunsul formulat la exercițiul anterior, punctul b), valorificând versurile *Mări, se vorbiră,/ Ei se sfătuiră/ Pe l-apus de soare/ Ca să mi-l omoare/ Pe cel moldovan.*

4 Precizează în ce categorie – personaj principal/ secundar/ episodic/ figurant/ absent, respectiv personaj veridic/ fabulos – se încadrează fiecare dintre personajele următoare: ciobanul ungurean, ciobanul vrâncean, ciobanul moldovean, miorița, măicuța bătrână.

Exersează!

5 Lucrați în echipe. Doi stau, doi explorează!

a) Formați grupe de câte patru elevi.

b) Completați un tabel asemănător, precizând cine transmite informația, ce trăsătură a personajului se evidențiază, semnificația acesteia și tipul de portret pe care îl conturează.

Exemplu	Instanța comunicării	Trăsătură	Semnificație	Portret fizic/ moral
<i>Dar cea mioriță Cu lână plăviță</i>				
<i>De trei zile-ncoace Gura nu-i mai tace Iarba nu-i mai place</i>				
<i>Mioriță laie, Laie, bucălaie</i>				
<i>Ori ești bolnăvioară, Drăguță mioară?</i>				
<i>Drăguțule bace/ [...]/ Vreau să mi te-omoare</i>				

c) Doi dintre voi, „exploratorii”, veți vizita celelate grupe pentru a consulta strategia și răspunsurile lor. Notați-le pe o ciornă! Ceilalți rămân și completează tabelul.

d) „Exploratori”, întoarceți-vă la grupul vostru, transmițând informațiile obținute! Finalizați răspunsurile.

e) Prezentați produsele obținute în fața clasei.

6 Completează, pe caiet, enunțul de mai jos, valorificând informațiile obținute la exercițiul anterior.

Miorița este un personaj ...., asemănător celor din basme, care își utilizează puterile .... pentru a-și avertiza stăpânul de ...., putând fi asociată cu .... din opera literară .....

7 Selectează, prin transcriere din textul *Miorița*, versurile din care se pot deduce următoarele informații despre ciobanul moldovean:

a) date de identificare: vârstă, ocupație, portret fizic;   b) trăsături morale;   c) valori morale.

8 Lucrați în perechi.

8.1. a) Completați, pe caiete, un tabel asemănător.

Categorie de informație		Exemplu din text	Semnificații
Cine este personajul?	Nume		
Date de identificare	Vârstă		
	Ocupație		
Cum este personajul?	Trăsături fizice		
	Trăsături morale		
Ce valori are personajul?	Valori		

b) Prezentați, pe rând, în fața clasei, rezultatul obținut.

c) Corectați sau completați răspunsurile prin raportare la cele validate de profesor.

8.2. Completează, pe caiet, o grilă asemănătoare, bifând căsuța corespunzătoare modului de realizare a sarcinii de către fiecare coleg.

GRILĂ DE INTEREVALUARE

Sarcina de lucru	Corect	Inc corect	Cum ameliorează?
A selectat exemplul.			
A precizat mijlocul de caracterizare.			
A comentat secvența, evidențiind semnificațiile.			

Folosește-ți creativitatea!

9 Aici și acolo

9.1. Imaginează-ți că ciobanul moldovean a reușit să se desprindă din paginile cărții și să viziteze orașul tău, școala ta. Formulează răspunsuri pentru fiecare dintre întrebările următoare.

- a) Unde merge prima dată?   c) Ce magazine vizitează?   e) Ajuns în clasă, unde s-ar așeza?
b) Cu cine dorește să discute?   d) Ce ar spune copiilor? Dar profesorului?

9.2. Prezintă colegilor răspunsurile formulate de tine.

9.3. Să inversăm rolurile! Imaginează-ți că tu reușești să ajungi *pe-un picior de plai/ pe-o gură de rai*. Formulează răspunsuri pentru fiecare dintre întrebările următoare.

- a) Ce faci prima dată?   b) Cu cine vrei să vorbești?   c) Ce vrei să îi spui?

9.4. Prezintă colegilor răspunsurile formulate de tine.

Portofoliu

10 Alcătuieste un poem-fluture cu una dintre temele *Ciobănașul/ Miorița*, respectând structura următoare.

un substantiv care să reprezinte cuvântul tematic

adjectiv care să arate însușirile cuvântului tematic   adjectiv care să arate însușirile cuvântului tematic

verb la gerunziu care să exprime acțiuni ale cuvântului tematic   verb la gerunziu care să exprime acțiuni ale cuvântului tematic   verb la gerunziu care să exprime acțiuni ale cuvântului tematic

patru cuvinte ce alcătuiesc o propoziție prin care se afirmă ceva esențial despre cuvântul tematic

un singur cuvânt care sintetizează tema

patru cuvinte ce alcătuiesc o propoziție prin care se afirmă ceva esențial despre cuvântul tematic

verb la gerunziu care să exprime acțiuni ale cuvântului tematic   verb la gerunziu care să exprime acțiuni ale cuvântului tematic   verb la gerunziu care să exprime acțiuni ale cuvântului tematic

adjectiv care să arate însușirile cuvântului tematic   adjectiv care să arate însușirile cuvântului tematic

un substantiv care să reprezinte cuvântul tematic

Reflectează!

11 Analizează harta textului epic propusă de tine la începutul lecției *Acțiune. Timp. Spațiu*. Completează, corectează, reorganizează, dacă este cazul.

12 Ai primit răspuns la vreuna dintre întrebările pe care le aveai?

Formulează câte un răspuns pentru fiecare dintre următoarele întrebări: *Ce am exersat?/ Ce am învățat nou?/ Ce m-a pus pe gânduri?*

Semnificațiile textului

Amintește-ți!

- 1 Audiază balada *Miorița* în interpretarea profesorului sau a unui artist.
- 2 Discută împreună cu profesorul despre specificul literaturii populare, al cadrului spațio-temporal și al eroului, valorificând informațiile obținute în lecțiile anterioare.

Exersează!

Investigație

3 Pregătește-te să investighezi!

3.1. Scrie, pe caiet, scopul investigației: Cum interpretăm atitudinea ciobanului moldovean în fața morții?

3.2. Alegerea metodei și a surselor de cercetare. Vei avea nevoie de informații despre ritualul nunții, despre ritualul înmormântării, despre concepția despre viață și moarte a poporului român și a altor popoare.

3.3. Organizarea pe grupe: Formați șase grupe în funcție de accesul la internet pentru a putea consulta sursele documentare necesare.

3.4. Distribuirea sarcinilor de lucru:

Grupa 1

Citiți cu atenție fragmentul următor, apoi formulați răspunsuri pentru fiecare dintre sarcinile enunțate.

Oiță bârsană,/ De ești năzdrăvană,/ Și de-a fi să mor/ În câmp de mohor,/ Să spui lui vrâncean/ Și lui ungiurean/ Ca să mă îngroape/ Aice, pe-aproape,/ În strunga de oi,/ Să fu tot cu voi;/ În dosul stânii/ Să-mi aud câinii.

1. Precizați instanțele comunicării identificate în fragment.
2. Rezumați, în unu-două enunțuri, conținutul fragmentului.
3. Explicați importanța ritualului înmormântării în religia creștină.
4. Comentați, în minimum 30 de cuvinte, semnificația locului înmormântării ciobănașului moldovean.

Grupa 3

Citiți, cu atenție, fragmentul următor, apoi formulați răspunsuri pentru fiecare dintre sarcinile enunțate.

Iar tu de omor/ Să nu le spui lor./ Să le spui curat/ Că m-am însurat/ Cu-o mândră crăiasă,/ A lumii mireasă;/ Că la nunta mea/ A căzut o stea;/ Soarele și luna/ Mi-au ținut cununa./ Brazi și paltinași/ I-am avut nuntași,/ Preoți, munții mari,/ Paseri, lăutari,/ Păserele mii,/ Și stele făclii!

1. Precizați instanțele comunicării identificate în fragment.
2. Rezumați, în unu-două enunțuri, conținutul fragmentului.
3. Explicați asocierea oamenilor care participă la ritualul cununiei cu elemente ale naturii, raportându-te la obiceiul înmormântării tinerilor necăsătoriți.
4. Comentați, în minimum 30 de cuvinte, semnificația stelei căzătoare în folclorul românesc.

Grupa 2

Citiți cu atenție fragmentul următor, apoi formulați răspunsuri pentru fiecare dintre sarcinile enunțate.

Aste să le spui,/ Iar la cap să-mi pui/ Fluieraș de fag,/ Mult zice cu drag:/ Fluieraș de os,/ Mult zice duios;/ Fluieraș de soc,/ Mult zice cu foc!/ Vântul, când a bate,/ Prin ele-a răzbate/ Ș-oile s-or strânge,/ Pe mine m-or plânge/ Cu lacrimi de sânge!

1. Precizați instanțele comunicării identificate în fragment.
2. Rezumați, în unu-două enunțuri, conținutul fragmentului.
3. Explicați importanța obiectelor utilizate în ritualul înmormântării la români.
4. Comentați, în minimum 30 de cuvinte, semnificația obiectelor pe care ciobanul dorește să le păstreze după moarte.

Grupa 4

Citiți cu atenție fragmentul următor, apoi formulați răspunsuri pentru fiecare dintre sarcinile enunțate.
Iar dacă-i zări,/ Dacă-i întâlni/ Măicuță bătrână,/ Cu brăul de lână,/ Din ochi lăcrimând,/ Pe câmpi alergând,/ Pe toți întrebând/ Și la toți zicând:/ [...] Tu, mioara mea,/ Să te-nduri de ea.

1. Precizați instanțele comunicării identificate în fragment.
2. Rezumați, într-un enunț, conținutul fragmentului.
3. Descrieți sentimentele măicuței, așa cum reies din descrierea fiului ei.
4. Comentați, în minimum 30 de cuvinte, reacția măicuței, raportându-te la motivul căutării, așa cum apare în *Epopoea lui Ghilgameș*.

Grupa 5

Citiți cu atenție fragmentul următor, apoi formulați răspunsuri pentru fiecare dintre sarcinile enunțate.

“Cine-a cunoscut,/ Cine mi-a văzut/ Mândru ciobănel,/ Tras printr-un inel?/ Fețișoara lui,/ Spuma laptelui;/ Mustețioara lui,/ Spicul grâului;/ Perișorul lui,/ Pana corbului;/ Ochișorii lui,/ Mura câmpului?”

1. Precizați instanțele comunicării identificate în fragment.
2. Rezumați, într-un enunț, conținutul fragmentului.
3. Explicați asocierea trăsăturilor fizice ale tânărului cu elemente ale naturii.
4. Comentați, în minimum 30 de cuvinte, relația mamă-fiu, raportându-vă la motivul căutării, așa cum apare în *Mitul lui Isis și Osiris*.

3.5. Anunțarea timpului alocat rezolvării sarcinilor de lucru: 30 de minute

3.6. Prezentarea rezultatelor investigației. Veți prezenta răspunsurile formulate de echipe, veți nota, pe caiet, explicațiile, evidențiind concepția despre viață și moarte a poporului român și a altor popoare.

Grupa 6

Citiți cu atenție fragmentul următor, apoi formulați răspunsuri pentru fiecare dintre sarcinile enunțate.

Și-i spune curat/ Că m-am însurat/ Cu-o fată de crai,/ Pe-o gură de rai./ Iar la cea măicuță/ Să nu spui, drăguță,/ Că la nunta mea/ A căzut o stea,/ C-am avut nuntași/ Brazi și paltinași,/ Preoți, munții mari,/ Paseri, lăutari,/ Păserele mii,/ Și stele făclii!

1. Precizați instanțele comunicării identificate în fragment.
2. Rezumați, într-un enunț, conținutul fragmentului.
3. Prezentați explicația pe care ciobanul o pregătește pentru mama lui.
4. Comentați, în minimum 30 de cuvinte, semnificația secvenței date, raportându-vă la obiceiul înmormântării tinerilor necăsătoriți la români.

4 Completează, pe caiet, o grilă asemănătoare.

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

Comportament	În totalitate	Parțial	Deloc
Am participat activ la lucrul în echipă.			
Am respectat etapele investigației.			
Am lucrat organizat pe baza resurselor.			
M-am concentrat pe tot parcursul investigației.			
Am învățat ceva nou.			
Am realizat o prezentare creativă.			

5 Consideri că literatura populară este o sursă de înțelepciune? Motivează-ți răspunsul, în 50-100 de cuvinte, valorificând textul *Miorița*.

Portofoliu

6 Asociază balada populară *Miorița* cu un alt text literar studiat la clasă sau citit ca lectură suplimentară, prezentând, în 50-100 de cuvinte, o valoare morală/culturală comună, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text.

Reflectează!

7 Ai primit răspuns la vreuna dintre întrebările pe care le aveai?

Formulează câte un răspuns pentru fiecare dintre următoarele întrebări: *Ce am exersat?/ Ce am învățat nou?/ Ce m-a pus pe gânduri?*